

Yritysten osaamistarpeet Pohjois-Pohjanmaalla

Raportti Pohjois-Pohjanmaalla toimiville yrityksille
kohdennetusta ”Osaamistarpeet työpaikalla” –kyselystä v. 2021

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

OSAO

OULUN
KAUPPAKAMARI

Osaamistarpeet työpaikalla -kysely

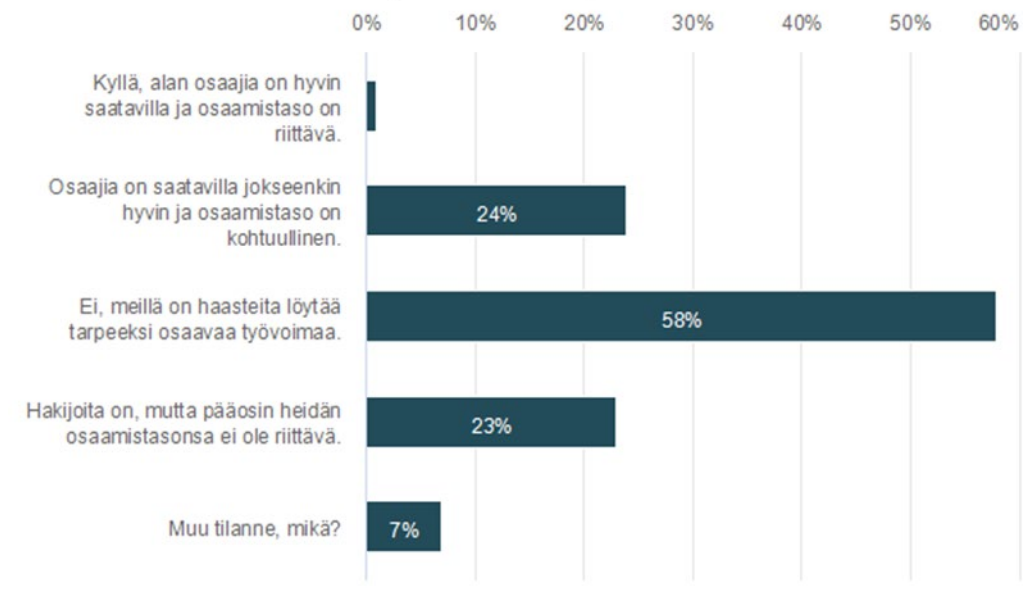
- Tavoitteena selvittää yritysten tämän hetken ja lähitulevaisuuden (-2v) osaamis- ja koulutustarpeita eri toimialoilla
- Tuloksia hyödynnetään täydennyskoulutusten suunnittelussa
- Kysely avoinna 4.10.-10.12.2021
- Toteuttajat:
 - Koulutuskuntayhtymä OSAO (Jatkuvan oppimisen esiselvityshanke)
 - Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (Tiedolla kohtaantoa ESR-hanke)
 - Oulun kauppakamari
 - Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

Vastaajat

- 71 vastaajaa
- Jakauma henkilöstömäärän mukaan:
 - alle 10 hlö: 36,6 %
 - 10-49 hlö: 29,6 %
 - 50-249 hlö: 18,3 %
 - yli 250 hlö: 15,5 %
- Eniten vastauksia toimialoilta:
 - Majoitus- ja ravitsemistoiminta (n=10)
 - Teollisuus (n=8)
 - Rakentaminen (n=7)
 - Kiinteistöalan toiminta (n=7)

Löytyykö osaajia?

5. Onko työmarkkinoilta saatavissa sellaista osaamista, jota työpaikallanne tarvitaan? Halutessasi voit kirjoittaa lisätietoja avoimiin kenttiin.

- Vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa koettiin eniten sosiaali- ja terveystalalla (100 %), teollisuudessa (75 %) ja rakennusalaalla (71 %).
- Lähes kaikilla toimialoilla yli 50 % vastaajista koki haasteita työvoiman löytämisessä, poikkeuksena kaupan ala ja osa muista palvelualoista.

Osaamistarpeista yleisesti

- Vastaajayrityksistä
 - 62 % tarvitsee ammattikoulutustasoista,
 - 34 % AMK-tasoista ja
 - 18 % yliopistotasoista osaamista.
- Ammattikoulutustason osaajien tarve korostuu rakentamisen, teollisuuden ja kaupan aloilla sekä majoitus- ja ravitsemistoimialalla.
- AMK- ja yliopistokoulutustason osaamistarve keskiössä viestinnän, tekniikan ja hallinnon aloilla.
- Majoitus- ja ravitsemistoimialalla, rakennusalailla ja kaupan alalla osaamista etsitään usein myös ilman koulutusastevaatimuksia.

Opiskelijat ja
vastavalmistuneet

Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden osaaminen

- ”Arvioi seuraavia toimialanne opiskelijoihin ja vastavalmistuneisiin liittyviä väittämiä”*

- 1. Toimialamme vastavalmistuneiden osaaminen on pääosin riittävää työtehtäviimme nähden.
 - 42 % vastaajista oli sitä mieltä, että toimialan vastavalmistuneiden **osaaminen on riittävää** työtehtäviin nähden.
 - 38 % mielestä osaaminen **ei ole riittävää**.
 - Useimmin osaamistaso koettiin riittäväksi palvelualoilla sekä sosiaali- ja terveysalalla.
 - Matala osaamistaso korostui rakentamisen ja teollisuuden aloilla.

*Vastausvaihtoehdot: 1. täysin eri mieltä, 2. eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä, 4. samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä, 6. en osaa sanoa

Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden osaaminen

- ”Arvioi seuraavia toimialanne opiskelijoihin ja vastavalmistuneisiin liittyviä väittämiä”*

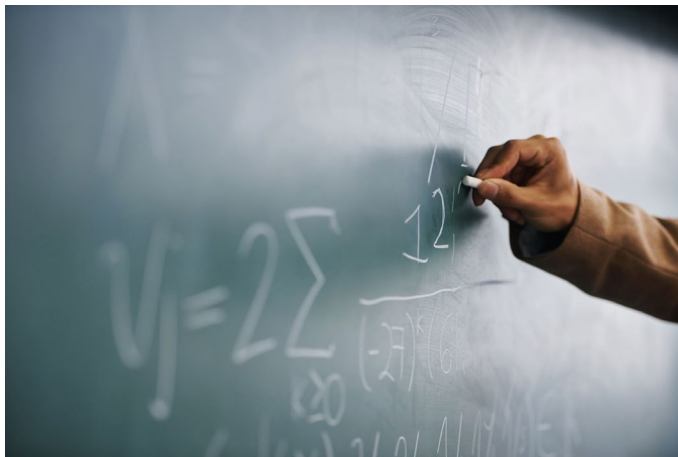

- 2. Toimialamme vastavalmistuneiden työelämätaidot ovat pääosin riittävät.
 - **38 %** vastaajista oli sitä mieltä, että toimialan vastavalmistuneiden työelämätaidot **ovat riittävät**.
 - **40 %** mielestä **työelämätaidot eivät ole riittävät**.
 - Työelämätaidoissa jonkin verran parannettavaa lähes kaikilla aloilla, mutta heikot työelämätaidot nousevat esiin erityisesti rakennusalalla.
 - Erityisesti korkeakouluosaamiseen painottuvilla aloilla sekä sotealalla valmistuneiden työelämätaidot arvioidaan keskimääräistä paremmiksi.

*Vastausvaihtoehdot: 1. täysin eri mieltä, 2. eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä, 4. samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä, 6. en osaa sanoa

Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden osaaminen

- ”Arvioi seuraavia toimialanne opiskelijoihin ja vastavalmistuneisiin liittyviä väittämiä”*

- 3. Pidämme vastavalmistuneiden rekrytoinnissa motivaatiota ja oppimishalua tärkeämpänä kuin ammatillista osaamista.
 - 80 % vastaajista oli sitä mieltä, että motivaatio ja oppimishalu ovat tärkeämpiä kuin ammatillinen osaaminen.
 - Vain yksittäiset vastaajat eri toimialoilta pitivät ammatillista osaamista tärkeämpänä.

*Vastausvaihtoehdot: 1. täysin eri mieltä, 2. eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä, 4. samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä, 6. en osaa sanoa

Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden osaaminen

- ”Arvioi seuraavia toimialanne opiskelijoihin ja vastavalmistuneisiin liittyviä väittämiä”*
- 4. Yrityksemme tarjoaa mielellään harjoittelujaksoja opiskelijoille.
 - 80 % vastaajista tarjoaa harjoittelujaksoja mielellään.

*Vastausvaihtoehdot: 1. täysin eri mieltä, 2. eri mieltä, 3. ei samaa eikä eri mieltä, 4. samaa mieltä, 5. täysin samaa mieltä, 6. en osaa sanoa

Yritysten
nykytila ja
lähitulevaisuus

Työpaikan nykytila osaamisen ja koulutuksen näkökulmasta

- **71 %** vastaajayrityksistä tarvitsee tällä hetkellä **täysin uudenlaista osaamista**.
- **Yli kolmasosa** vastaajista koki osaamisen päivittämisen olevan selvästi yrityksen **kasvun edellytys**.
- **3/4** vastaajayrityksistä rekrytoi myös **opiskelijoita**.
- **78 %** tarvitsee **lisäresursseja** henkilöstön kouluttamiseen, ja **87 prosentilla** aika ei tunnu riittävän uusien työntekijöiden perehdyttämiseen.
- Vain **30 %** vastaajista oli täysin varmoja siitä, mistä löytää henkilöstölle sopivia koulutuksia.
- **70 %** vastaajista näki, että **koronatilanne** on muuttanut yrityksen työtehtäviä.

Lähitulevaisuuden näkymiä osaamis- ja koulutustarpeista

Seuraavan kahden vuoden aikana...

- **41 %**:ssa vastaajayrityksistä henkilöstön eläköitymiset vaikuttavat rekryointitarpeisiin
- **36 %** yrityksistä ottaa käyttöön uusia työmenetelmiä tai -prosesseja
- **45 %** yrityksistä tarvitsee henkilöstölleen jotain täsmäosaamista
- **kolmasosa** yrityksistä tarvitsee lisää myynti- ja markkinointiosaamista ja aikoo kehittää esimies- ja johtamistaitoja
- **kolmasosa** panostaa kestävään kehitykseen

Kehityssuuntia lähitulevaisuudessa

- Kysyttäessä lähitulevaisuuden muutoksista nousi esiin useita toimialoja läpileikkaavina teemoina **ympäristötietoisuus, kestävä kehitys** sekä **teknologisten ratkaisujen vaikutukset** asiakkaisiin ja liiketoimintaan.

Toimialakohtaiset
nostot

Nostoja toimialoilta
SÄHKÖ JA LVI;
KIINTEISTÖALAN TOIMINTA;
KULJETUS JA VARASTOINTI
(n=14)

- **Rekryointitarvetta runsaasti** eri ammatillisen koulutuksen omaaville osaajille mm. kuljettajat, sähköasentajat, putkiasentajat, kylmäasentajat, kiinteistöhoitajat ja siivousalan ammattilaiset. Myös varastotyöntekijät ja ajojärjestelijät mainittiin.
- **Ympäristöosaamisen** tarve nousi esille useissa vastauksissa.
- **Sähköalalla vähäisenkin työkokemuksen osaajat ovat kortilla samalla, kun osaavaa henkilöstöä eläköityy.** Nuorten sähköasentajien kädentaidot ovat heikenneet. Yritykset voivat kouluttaa hyvät pohjatiedot omaavia, mutta resurssit eivät riitä monen kouluttamiseen yhtä aikaa.
- Lisäksi sähköalalla korostuu tänä päivänä eri ohjelmistot, joten **myös sähköalalla tarvitaan kipeästi ohjelmointiosaamista.**

Nostoja toimialalta

RAKENTAMINEN (n=7)

- **Pula asennushenkilöstöstä** rajoittaa jo liiketoimintaa
- Usein mainittuja täsmäosaamisia: **muuraus, hitsaus, bitumieristys**
- Työvoimapulasta kärsivällä alalla kiristynyt **kilpailutilanne** vaikeuttaa pienempien ja vähemmän tunnettujen yritysten rekrytointia.
- Nähdään, että työ on opittava käytännössä, mutta resursseja ”kädestä pitäen” perehdyttämiseen on vähäisesti.

Nostoja toimialalta

TEOLLISUUS (n=8)

- **Osaamistarpeiden kirjo on laaja:**
 - Myynnin, markkinoinnin ja viennin osaaminen
 - Metalliteollisuuden ammattiosaajat; koneistajat ja hitsaajat; automaatio-osaaminen
 - Kädentaidot ja halu oppia työtä tekemällä, esim. mestari-kisälli-periaatteella
 - Elintarviketyön tuntemus
- Henkilöstön koulutustarpeet liittyvät **projektinhallintaan, tuotekehitykseen sekä robotiikkaan**
- Työntekijän tärkeimpänä ominaisuutena korostettiin hyvää **asennetta** työntekoon
- **Esimies- ja johtamisosaaminen** on monella yrityksellä tärkeä kehittämiskohde

Nostoja toimialalta

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT (n=5)

- Erityisesti **lakiuudistukset** (hoitajamitoitusten nousu ja varhaiskasvatustlain muutokset) vaikuttavat rekryointitarpeisiin. Niiden myötä organisaatioiden sisälläkin tarvitaan **muutoksenhallinnan** osaamista.
- Sijaistarpeet vaikeasti ennakoitavissa ja sijaisten löytäminen vaikeaa.
- **Kasvanut alanvaihtohalukkuus** mainittu varhaiskasvatuksen osalta.
- Täsmäosaamisena nostettiin esiin **haastavien asiakkaiden hoito**.

Nostoja toimialoilta
**INFORMAATIO & VIESTINTÄ;
HALLINTO- JA TUKIPALVELUTOIMINTA;
AMMATILLINEN, TIETEELLINEN JA TEKNINEN
TOIMINTA; RAHOITUS- JA VAKUUTUSTOIMINTA;
JULKINEN HALLINTO**
(n=13)

- Avoimissa vastauksissa korostuivat kautta linjan **asiakaspalvelu- ja myyntiosaamisen** tarpeet sekä erilaiset **ohjelmointitaidot**.
- Yleisinä osaamisvaatimuksina mainittiin usein myös **kieli- ja kirjoitustaito** sekä oma-aloitteisuus ja päättelykyvyt.
- *Vastaajissa oletettavasti myös henkilöstöpalvelualan yrityksiä, jotka rekrytoivat eri toimialoille. Osa tämän vastaajaryhmän toimialakohtaisista vastauksista onkin huomioitu muiden toimialojen yhteenvedoissa.*

Nostoja toimialoilta
TUKKU- JA VÄHITTÄISKAUPPA;
MUU PALVELUTOIMINTA;
TOIMIALA TUNTEMATON
(n=12)

- Puolet vastaajista koki, että osaajia on yritykseen saatavilla jokseenkin hyvin ja heidän osaamistasonsa on kohtuullinen. Haasteita työvoiman löytämisessä koki vain neljäsosa.
- Yleisistä osaamisalueista mainittiin toistuvasti **asiakaspalvelutaidot ja myyntityö**
- Lähitulevaisuuden kehitystrendinä korostui **digitalisaation vaikutus erilaisiin palveluihin**: lisääntyvä tekoälyn käyttö, ohjelmistoprosessien integroituminen liiketoimintaan sekä verkkokauppaosaaminen
- **Ympäristötietoisuus ja kiertotalous** käyttötavarakaupan haasteena

Yhteenveto

Yhteenvetoa: Opiskelijat ja vastavalmistuneet

Useimmiten *motivaatio ja oppimishalu* nähdään tärkeämpänä kuin ammattiosaaminen. Toisaalta resurssit perehdyttämiseen ja työssäoppimisen tukeen ovat vähäiset lähes kaikilla toimialoilla.

Vastavalmistuneiden **ammattiosaamisen** tasossa alakohtaisia eroja.

- Matala osaamistaso korostuu rakennusalan ja teollisuuden aloilla. Sähköasentajien osaamisen ajantasaisuudesta on myös huolta.

Vastavalmistuneiden **työelämätaidot** vaihtelevat.

- Korkeakouluosaamiseen painottuvilla aloilla sekä sotealalla keskimääräistä paremmat työelämätaidot.

Suurin osa yrityksistä tarjoaa mielellään harjoittelujaksoja opiskelijoille ja kolme neljästä rekrytoi myös opiskelijoita palvelukseensa.

Yhteenvetoa: Koulutustarpeet

Suurin osa yrityksistä tarvitsee nyt ja lähitulevaisuudessa *täysin uudenlaista osaamista*.

Kestävä kehitys ja digitalisaatio pyyhkivät läpi toimialojen. Toimialasta riippumatta tarve on kehittää:

- Asiakaspalvelu- ja myyntitaitoja
- Kestävän kehityksen taitoja ja ympäristöosaamista
- Ohjelmointitaitoja ja yleisempiä digitaatioita.

Sekä nykyisten että tulevien osaajien tulee pystyä soveltamaan näitä taitoja omalla toimialallaan.

Organisaatiotason kehittämiskohteina nousevat **esimies- ja johtamistaidot** sekä **myynti- ja markkinointiosaaminen**. Sote-organisaatioissa tarvitaan osaamista muutoksenhallintaan.

Suurin osa vastaajista ei ollut täysin varmoja siitä, **mistä löytäisi henkilöstölleen sopivia koulutuksia**. Tiedotusta ja vuoropuhelua lisättävä entisestään.

Kíítos!

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

OSAO

POHJOIS-POHJANMAA

OULUN
KAUPPAKAMARI